अस्मिन्नेवाथ ते सर्व्वे गानं गायन्ति शिक्षया । आदित्या वसवो रुद्रा मरुतश्चाश्विभिः सह ।
जटिलाश्चीरवसना मुञ्जमेखलधारिणः । गन्धर्व्वाः किन्नराश्चैव सनागाः सह चाम्भसः ।
तपश्चरन्ति सहिताः पुष्करेषु मनीषिणः । अपि कीटपतङ्गैश्च सह सर्व्वैः सरीसृपैः ।
शोषयन्ति शरीराणि तपसोग्रेण यत्नतः । विष्णुर्व्विष्णुत्वमापन्नो देहान्तरविसृष्टवान् । १२११५
संरक्षति महायोगी सर्व्वांस्तान् सहचारिणः । पुष्करे रमते विष्णुः पुनरेव द्विधाकृतः ।
दीप्यमानः स्वतेजोभिर्विधूम इव पावकः । सोऽग्निर्मनःसमुद्भूतः पृथिवीं तापयन्निव ।
प्रधावति समं तेन मण्डलं दशयोजनं । विरराजार्च्चिभिर्द्दीप्तैः पृष्ठतश्चावलम्बिभिः ।
विशीर्णपार्थविभवैर्म्मयूखैरिव दीपितः । तस्याग्नेर्व्विस्फुलिङ्गानां न शेकुर्लङ्घने रताः ।
विप्रकीर्णस्य वासुधामर्य्यादामिव भास्करः । सोऽग्निर्दीप्यति सह्यांशुर्विधूम इव पावकः । ११२२०
ऋत्विग्भिर्ज्वलनप्रख्यैर्व्विकृतो वा महाध्वरे । सोऽग्निर्धूमगतस्तत्र तिष्ठते विपुलस्तदा ।
यावद्विष्णुः क्रमप्राप्तो नियमस्य समापनात् । रक्षां कृत्वा न तं विद्याद्विष्णुर्विष्णुपराक्रमः ।
भूत्वा शतशरीरो वै नागो वालाहकोऽभवत् । तमग्निमात्मसंसृष्टं लेलिहानं महामतिः ।
प्रतिप्रवृद्धं तेजोभिर्भूतानां हितकाम्यया । वारिणा सुखशीतेन प्राणिनां प्राणवर्द्धनः ।
न्यसिञ्चद्दहनं तत्र नागो वालाहकस्तदा । ततः सिद्धगणैर्ज्जुष्टः पुष्करे तप्यते तपः । १२१२५
संहृत्य मनसात्मानं महायोगी महाबलः । संहृत्य पादगात्राणि मनो मूर्द्ध्नि विधारयन् ।
अचलं स्थानमासाद्य तूष्णीम्भूतो बभूव ह । एष धर्म्मो हि धर्म्माणां नोपधानविकल्पितः ।
हितः सर्व्वेषु भूतेषु इह चामुत्र चोभयोः । अथ दैत्या हतास्तत्र समागम्योद्यतायुधाः ।
मायाप्राप्तैर्व्वहुविधैर्नगरैरभिसंवृताः । अग्निं दैत्याः पर्व्वताग्रैरभिघ्नन्ति परन्तप ।
ज्वलन्तं ज्वलनप्रख्या महाकाया महाबलाः । मेघीभूताश्च मायाभिर्व्वर्षन्ति बलदर्पिताः । १२१३०
तस्मिन्नेवाग्निसंघाते संघातं तं महाबलाः । ते शैलास्त्वर्च्चिषा दग्धाः शतशोऽथ सहस्रशः ।
युगान्ते प्रभुरादित्यो जनानिव दिधक्षति । न शेकुरग्निं दैत्यास्ते मायाभिमुखमुद्यतं ।
आदित्यमिव दीप्यन्तं नभः सूर्य्योदये यथा । विहतैरुद्यमैः सर्व्वैर्दैत्या भग्नपराक्रमाः ।
गन्धमादनमासाद्य निषण्णा नगमूर्द्धनि । स चाग्निर्वैष्णवैर्लोकैर्विद्युद्भिः सह सङ्गतः ।
अन्तरीक्षचरान्दैत्यान्निर्द्दहन् विचरन्दिवि । नागो वालाहकश्चैव मेघैः संघातमागतः । १२१३५
मुमोच सलिलं भूमौ पर्ज्जन्य इव वृष्टिमान् । मन्त्रैः सञ्चोदितो नागो द्विजेभ्यो वदनोद्गतैः ।
मुमोच तोयसंघातं मानयन्विप्रजं जलं ।
इति श्रीमहाभारते खिलेषु हरिवंशे भवष्यपर्व्वणि पौष्करे अष्टादशाधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २१८ ॥
॥ जनमेजय उवाच ॥ संयुज्य तपसा देवाः किं कुर्व्वन्त ततः परं । न हि तद्विद्यते लोके तपसा यन्न लभ्यते ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ अथ दीक्षां समास्थाय सर्व्वे विष्णुमया गणाः । पुष्करादग्निमुद्धृत्य प्रणीय च यथाविधि ।
जुहुवुर्म्मन्त्रविधिना ब्राह्मणा मन्त्रचोदिताः । हविषा मन्त्रपूतेन यथा वै विधिरेव च । १२१४०